

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Pulkrábka, Ph.D., a soudkyň JUDr. Ivy Hejdkové a JUDr. Vladimíry Ladmanové ve věci

oprávněného: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1
zastoupený advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
povinnému: **D. K.**, narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem Mgr. Petrem Němcem
sídlem Mendíků 1396/9, 140 00 Praha 4

pro vymožení 57 931 Kč s příslušenstvím

o odvolání povinného proti usnesení Okresního soudu Plzeň-jih ze dne 9. 10. 2018, č. j. 19 EXE 1244/2017-43

takto:

- I. Usnesení soudu prvního stupně se mění tak, že se řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce zastavuje.
- II. Povinný je povinen nahradit oprávněnému náklady řízení o zastavení exekuce před soudem prvního stupně v částce 4 864,20 Kč do tří dnů od právní moci usnesení k rukám zástupkyně oprávněného JUDr. Kateřiny Perthenové, advokátky v Hradci Králové.
- III. Povinný je povinen nahradit oprávněnému náklady odvolacího řízení v částce 2 432,10 Kč do tří dnů od právní moci usnesení k rukám zástupkyně oprávněného JUDr. Kateřiny Perthenové, advokátky v Hradci Králové.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud prvního stupně návrh povinného ze dne 9. 1. 2018 na zastavení exekuce vedené na základě pověření Okresního soudu Plzeň-jih č. j. 19 EXE 1244/2017-20 ze dne 4. 8. 2017 soudním exekutorem JUDr. Lukášem Jíchou, Exekutorský úřad Přerov, zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že pohledávka již byla zcela vymožena a exekuce je skončena, není dán předmět řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce. Pokud by bylo o návrhu rozhodováno věcně, soud prvního stupně považuje rozhodčí nález, který byl v této věci exekučním titulem, za způsobilý, neboť rozhodce byl v daném případě určen transparentním způsobem. Povinný disponoval v rámci rozhodčího řízení a bezprostředně po jeho skončení právními nástroji, kterými mohl účinně ovlivnit důsledky jeho vydání, avšak těchto nástrojů, přestože byl o nich informován, nevyužil.
2. Povinný se proti usnesení odvolal. Uvedl, že exekuce byla vedena dle nezpůsobilého exekučního titulu. Smlouva je absolutně neplatná pro přičení se dobrým mravům. Ve smlouvě byl sjednán nepřiměřený úrok a navíc byla smlouva zajištěna sérií smluvních pokut. Nejedná se o věcný přezkum správnosti rozhodčího nálezu, ale o posouzení pravomoci rozhodce k vydání rozhodčího nálezu (20 Cdo 2897/2017). Odkázal na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2706/2007, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí pod č. 107/2009, dle něhož soud zastaví

exekuci i poté, co pohledávka s příslušenstvím a náklady exekuce byly vymoženy, jestliže se podkladové rozhodnutí nestalo vykonatelným. Dále odkázal na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3266/2013, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí pod č. 62/2004, dle něhož možnost zastavení exekuce i po jejím plném vymožení se vztahuje i na zastavení dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Přitom podle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 nedostatek pravomoci rozhodce spor rozhodovat je důvodem pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Povinný se dále domnívá, že rozhodnutí o zastavení exekuce i po jejím skončení mu umožňuje vymáhat po oprávněné bezdůvodné obohacení, s čímž se ztotožnil i Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 20 Cdo 3331/2017. Pokud byla exekuce vedena na základě několika exekučních příkazů, jako v dané věci, došlo podle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1840/2013 k zastavení exekuce vymožením jen ve vztahu k exekučnímu příkazu, na základě kterého došlo k vymožení posledních finančních prostředků, avšak ohledně dalších exekučních příkazů lze exekuci nadále zastavit. Na tom podle povinného nic nemění ani to, že soudní exekutor vydané exekuční příkazy zrušil. Dále povinný odkázal na rozhodnutí odvolacích soudů, které ve shodě s judikaturou Nejvyššího soudu přisvědčily tomu, že pokud neexistuje a ani nikdy neexistoval způsobilý exekuční titul, nebrání skončení exekuce tomu, aby bylo rozhodnuto o zastavení exekuce. Pokud je neplatná Smlouva, tak je neplatná i rozhodčí smlouva (vyjmenovaná judikatura Nejvyššího i Ústavního soudu). Ačkoliv lze připustit, že rozhodci byli ve smlouvě jmenovitě určení, není k řádnému posouzení transparentnosti závěr soudu dostatečný. Dle judikatury Nejvyššího soudu je třeba nestrannost a nezávislost jednotlivých rozhodců podrobně zkoumat, stejně jako jejich případnou ekonomickou závislost. Z těchto důvodů navrhuje povinný změnu napadeného usnesení tak, že se exekuce zastavuje, oprávněná je povinna nahradit povinnému a exekutoru její náklady a exekutor je povinen vrátit povinnému vymožené náklady exekuce.

3. Oprávněný ve svém vyjádření k odvolání povinného uvedl, že rozhodčí smlouva uzavřená v této věci byla posuzována i v jiných případech, přičemž byla shledána jako platně uzavřená. Teze povinného jsou zcela v rozporu se závěry Nejvyššího soudu uvedenými v usnesení 30 Cdo 3712/2012, dle kterých nepřísluší exekučnímu soudu přezkoumávat, zda smlouva o spotřebitelském úvěru, resp. rozhodčí smlouva neobsahuje ujednání, které by způsobilo významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran v neprospěch spotřebitele. Obdobně judikoval Nejvyšší soud i v dalších rozhodnutích. Sám zákon o rozhodčím řízení v § 2 odst. 4 předpokládá, že rozhodčí smlouva ob stojí samostatně vedle (i neplatné) smlouvy, ke které se vztahuje. Judikatorní závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1222/2005 o samostatném postavení rozhodčí smlouvy nebyly dosud zpochybněny. Z povinné strany nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by zde byly natolik extrémní skutečnosti či okolnosti, podle nichž by bylo možné dojít k závěru, že smlouva o úvěru společně s rozhodčí smlouvou jako celek by byly v kolizi s dobrými mravy, resp. s principy na ochranu spotřebitele. Navíc oprávněný odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu 20 Cdo 4022/2017 s tím, že zákon o rozhodčím řízení a jím předznamenanou ochranu v předjímaném občanskoprávním sporném řízení nelze jednoduše obcházet v předstávě, že tak jako tak lze ochranu nalézt v následném exekučním řízení. Oprávněný navrhl potvrzení napadeného rozhodnutí.
4. Odvolání povinného není důvodné, přesto odvolací soud musel napadené usnesení z níže uvedených důvodů změnit.
5. Odvolací soud souhlasí s názorem soudu prvního stupně, že již skončenou exekuci zastavit nelze. Je si vědom judikatury Nejvyššího soudu (resp. jeho exekučního senátu), na kterou odkazuje povinný a která dovozuje opak, jakož i toho, že od této judikatury se již neúspěšně pokusil odchýlit Krajský soud v Brně, pobočka Jihlava (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2017, sp. zn. 20 Cdo 3331/2017). Odvolací soud se však domnívá, že argumentace proti této judikatuře nebyla dosud vyčerpána. Proto se od judikatury pokouší odchýlit také. Činí tak i s ohledem na to, že judikatura nyní zřejmě nemá většinovou podporu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. Kolegium totiž neschválilo publikaci jednoho z novějších rozhodnutí náležejících k této judikatuře, usnesení sp. zn. 26 Cdo 1663/2015, ve Sbírce soudních rozhodnutí

a stanovisek. P. Vojtek (Přehled rozhodnutí NS neschválených v roce 2016 do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Soudní rozhledy č. 2/2017) k tomu uvádí: „*I když se rozhodnutí hlásí k předchozí judikatuře a v jeho prospěch bylo argumentováno tím, že reflektuje náleží ÚS sp. zn. IV. ÚS 3216/2014, byla oponentura poměrně jednotná a silná. Opírala se o těžko zpochybnitelnou logiku, že zastavení již provedeného výkonu je z povahy věci nadbytečné či přímo nemožné.*“ Pokud se judikatura opírá o náleží Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/2014, odvolací soud podotýká, že v něm názor na zastavení exekuce není odůvodněn.

6. Obecně se považuje za logické, že nelze zastavit řízení, které již skončilo. Tedy ani již skončenou exekuci. Postup v rozporu s touto logikou by musel zákon zvlášť upravit (nešlo by pak ovšem v pravém smyslu o „zastavení“, ale něco jiného). Výslovně tak zákon nečiní. Nanejvýš v § 268 odst. 1 písm. g) stanoví, že výkon rozhodnutí má být zastaven, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, „ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden“, což s pomocí argumentu a contrario podporuje závěr judikatury. Avšak vzhledem k tomu, že dodatek byl do o. s. ř. vložen zákonem č. 554/2004 Sb. z neznámých důvodů (dle usnesení ústavněprávního výboru PSP ČR ze 42. schůze ze dne 14. 4. 2004 na základě pozměňovacího návrhu), je otázkou, zda z něj činit dalekosáhlé a nesystematické závěry. Jinak totiž pro výklad, že skončená exekuce může být jako nepřipustná zastavena, nejsou žádné důvody.
7. Judikatura Nejvyššího soudu, zejména usnesení sp. zn. 20 Cdo 3331/2017, vychází v podstatě z názoru, že exekuce je právním titulem plnění, které v ní oprávněný obdrží („procesní důvod, pro který vymožené plnění náleží oprávněnému“), a že plnění se stává bezdůvodným obohacením, je-li tento právní titul odklizen zastavením exekuce. Judikatura dovozuje přípustnost zastavení exekuce proto, aby vymožené plnění mohlo být „identifikováno s bezdůvodným obohacením“ a povinný pak mohl žalovat o jeho vrácení. Bez zastavení exekuce plnění zpět vymoci nemůže.
8. Obvyklé chápání je však jiné. Podstata exekuce se spatřuje ve faktické činnosti, ve vynucení toho, co ukládá pravomocné rozhodnutí (srov. např. Macur J. Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo. Praha: C.H. Beck, 1998, s. 5: „faktické uskutečnění určitého práva na plnění“). Její funkcí není vytvářet nové právní tituly, ale prosazovat tituly existující. Tak v literatuře, s odkazem na judikaturu ve věcech bezdůvodného obohacení, uvádí J. Petrov (in Hulmák M. a kol. Občanský zákoník VI. Praha: C. H. Beck 2014, s. 1865): „*Výkon rozhodnutí ani exekuce nezakládají právní důvod pro to, aby si oprávněný mohl výtěžek ponechat.*“
9. Právním titulem plnění vymoženého v exekuci je hmotněprávní povinnost. Splněním tato povinnost zaniká. Jestliže tu podle hmotného práva žádná povinnost není, třebaže je (nesprávně) uložena rozhodnutím a poté exekučně vymožena, dostává se oprávněnému bezdůvodné obohacení, které je podle hmotného práva povinen vrátit. Tato povinnost se však nemůže prosadit, dokud je zde rozhodnutí s účinky materiální právní moci – brání tomu jeho účinek prejudiciální závaznosti. Aby se povinnost vrátit bezdůvodné obohacení prosadila, je třeba rozhodnutí odklidit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3309/2011; v literatuře Lavický P., Kotásek J. Zákaz zpětvzetí žaloby podle nového § 96 odst. 6 OSŘ. Právní rozhledy č. 1/2018, s. 1 an.). Naproti tomu k odklizení exekuce není důvod, protože její účinek je, jak řečeno, pouze faktický a může být odklizen zase jen faktickými úkony.
10. Na místě ani není dovozovat, že provedení exekuce má účinek obdobný materiální právní moci rozhodnutí a že tudíž závazně řeší otázku, zda oprávněnému vymožené plnění náleží. Výstižně na to v německé literatuře upozorňuje D. Eckardt (Die „verlängerte Vollstreckungsabwehrklage“. Festschrift für Prof. Dr. Hakan Pekcanitez. Izmir 2015, s. 2179): „*Okolnost, že s ukončením exekuce odpadly exekuční prostředky, které má dlužník k dispozici, neznamená tedy zkonžerování právního stavu, protože konečné rozdělení majetku není úkolem exekuce. Její výsledek podléhá dokonce (...) přezkumu prostřednictvím hmotného práva (...). Opačný názor, podle něž uzavřená exekuce prostřednictvím ji vlastní „exekuční moci“ – jakožto pojmové analogie k materiální právní moci – zaručuje trvalé podržení nabytého, proto v Německu právem nezískal více stoupenců.*“
11. Provedená exekuce tedy není ani právním důvodem vymoženého plnění, ani prejudiciálně neřeší

otázku existence vynucované povinnosti. Ve výsledku totéž říká F. Zoulík (Soudy a soudnictví. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 160): „*Od nalézacího řízení se exekuční řízení liší svým cílem a účelem; nejde v něm ani o konstituci právního uspořádání ani o deklaraci právních vztahů, ale o donucení k plnění.*”

12. Plnění vymožené v rozporu s hmotným právem je pak bezdůvodným obohacením a jako takové je povinný může bez dalšího žádat zpět, nebrání-li tomu prejudiciální závaznost pravomocného rozhodnutí. Sama provedená exekuce takovou závaznost nemá, a tudíž nároku povinného nebrání. Proto J. Fiala (Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí. Acta Universitatis Carolinae – Iuridica. 1972, s. 97) uvádí: „*Opomenul-li tak povinný učinit a oprávněný byl v exekuci znovu uspokojen, je oprávněný bezdůvodně obohacen. Oprávněný vedl exekuci neprávem a povinný se může domáhat vrácení toho, čím byl oprávněný bezdůvodně obohacen (§ 452 OZ). Na tom nic nemění ta skutečnost, že oprávněný vymohl plnění na povinném formálně správně vedenou exekucí. Materiálně však nebyl k vedení takové exekuce oprávněn, a proto je taková exekuce relativně nepřípustná. Její nepřípustnost neodstranilo ani to, že povinný nenavrhoval zastavení exekuce.*“ (Citace se týká zastavení exekuce provedené po zániku vymáhaného práva a je z doby, kdy § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. neobsahoval dovětek „ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden“).
13. Aplikováno na exekuci na základě „nevykonatelného“ rozhodčího nálezu: Je-li na základě něj provedena exekuce, dochází k bezdůvodnému obohacení, pokud zde nebyla žádná hmotněprávní povinnost. Jelikož takovýto rozhodčí nález nemůže mít ani účinky právní moci, nebrání povinnému, aby se bez dalšího domáhal vrácení vymoženého plnění. Hrozí mu pouze námitka promlčení, tak jako hrozí tomu, kdo bezdůvodně plnil; v tom jeho postavení není ničím zvláštní.
14. Judikatura, které se dovolává žalovaný a která bez opory nauky spatřuje v exekuci další právní důvod plnění, nebo dokonce jakousi „exekuční moc“ obdobnou materiální právní moci rozhodnutí, je tedy zbytečná, protože povinný má i bez ní k dispozici žalobu z bezdůvodného obohacení. Zastavení exekuce mu navíc úspěch žaloby nezaručí, protože vždy bude třeba zkoumat, zda podle hmotného práva byl k plnění právní titul. Pokud byl, nemůže povinný plnění vymoci zpět ani za pomoci zastavení exekuce. Jeho vymožením totiž zanikla existující povinnost a výsledná situace je v souladu s hmotným právem.
15. Konstrukce vytvořená judikaturou navíc vede k důsledkům, které jsou v rozporu se základními principy právního řádu. Předně rozmnožuje spory – kromě řízení o bezdůvodném obohacení nutí povinného ještě do řízení o zastavení exekuce. Dále popírá princip *vigilantibus iura* a princip právní jistoty. Povinný, který se proti exekuci nebránil, má najednou kdykoliv po jejím provedení, možnost navrhnout její zastavení, promlčením zřejmě neomezenou. Bezdůvodné obohacení má nejspíš vzniknout až zastavením exekuce (tehdy má odpadnout právní důvod plnění) a teprve od té doby má tedy běžet promlčecí lhůta. Nejvyšší soud sice na tuto výhradu již reagoval, avšak jen potřebou chránit povinného. S tím, že jde o extrémní zásah do právní jistoty nebo že povinný se může bránit přiměřenějším způsobem, se nevypořádal.
16. Dalším problémem je otázka dvojího zastavování exekuce. Jestliže exekuce, po částečném či úplném uspokojení věřitele, skončila již dříve zastavením, ale z jiného důvodu než pro vady exekučního titulu (např. pro nemajetnost), má se zastavovat podruhé, tentokrát z jiného důvodu, tak aby již obdržené plnění „mohlo být identifikováno s bezdůvodným obohacením“?
17. Jediné, co kritizovaná judikatura zaručuje povinnému, je vrácení vymožených nákladů exekuce. Je však otázkou, zda jen kvůli nákladům exekuce vymýšlet řešení odporující převážně uznávaným konceptům a působící další problémy, anebo zda pro vymožené náklady nehledat jiné, zvláštní řešení. Další otázkou je, zda je skutečně naléhavě potřebné (spravedlivé) konstruovat zvláštní procesní nástroje pro povinného, který nevyužil procesní nástroje, které mohl uplatnit během exekuce (návrh na její zastavení a § 271 o. s. ř.) nebo dokonce před ní (námitka neplatnosti rozhodčí doložky nebo návrh na zrušení rozhodčího nálezu).
18. Za přiléhavý nepovažuje odvolací soud poukaz povinného na názor, že exekuce skončená vymožením plnění jedním z více exekučních způsobů se má zastavovat ve vztahu k těm

exekučním způsobům, na základě nichž k vymození plnění nedošlo (bod IV stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 200/2005, uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 31/2006, a usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3516/2006, uveřejněné tamtéž pod č. 95/2007). Předně je třeba říci, že tímto názorem, rozdělujícím jedinou exekuci na několik samostatných řízení, se soudní praxe neřídí a lze jej proto považovat za obsoletní. Nasvědčuje tomu i obsah usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1840/2013, na nějž povinný též odkazuje. Zde Nejvyšší soud zastavení exekuce požaduje pouze podmíněně: „Z uvedeného vyplývá, že byla-li v projednávané věci (podle tvrzení povinných) celá pohledávka včetně příslušenství ubražena na účet soudního exekutora dne 1. 12. 2005, neměl soudní exekutor právo provádět exekuci dalšími exekučními příkazy různými způsoby exekuce; kdyby tak přesto učinil, je nutné postupovat podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu a exekuci zastavit. V případě exekuce, která již zanikla (například proto, že byla provedena), k řízení o návrhu na její zastavení nejsou podmínky a toto řízení musí být podle ustanovení § 103 a § 104 odst. 1 občanského soudního řádu zastaveno.“ V daném případě však povinný netvrdí, ani tomu nic nenasvědčuje, že by exekutor v provádění exekuce pokračoval.

19. Závěr soudu prvního stupně, že pokud pohledávka byla zcela vymozena a exekuce skončena, není dán předmět řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce, je tedy správný. Ve smyslu § 104 odst. 1 věta první o. s. ř. je zde takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit. Soud prvního stupně však svůj správný závěr nesprávně vyjádřil zamítnutím návrhu. Zamítnutí návrhu znamená, že soud návrh věcně posoudil a vyslovuje, že je nedůvodný. To však v tomto případě kvůli nedostatku podmínky řízení není na místě. Proto odvolací soud napadené usnesení dle § 220 o. s. ř. změnil tak, jak uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.
20. Jelikož zastavení řízení o zastavení exekuce zavinil povinný, má oprávněný právo na náhradu nákladů řízení o zastavení exekuce (§ 146 odst. 2 o. s. ř.). Tyto náklady představuje odměna za zastoupení advokátem za dva úkony právní služby dle § 7, § 11 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb. po 1 710 Kč (převzetí zastoupení, vyjádření k návrhu na zastavení exekuce). Zástupci oprávněného dále náleží dva režijní paušály po 300 Kč dle § 13 odst. 3 vyhlášky a 21% DPH, celkem 4 864,20 Kč.
21. O nákladech odvolacího řízení odvolací soud rozhodl dle § 142 odst. 1 za použití § 224 odst. 1 o. s. ř. Úspěšnému oprávněnému odvolací soud přiznal náhradu nákladů, které představuje odměna za jeden úkon právní služby v částce 1 710 Kč (sepis vyjádření k odvolání) a jeden režijní paušál včetně DPH, celkem 2 432,10 Kč.

Poučení:

Proti výroku I je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu nebo která v rozhodování Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je Nejvyšším soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být Nejvyšším soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává u soudu prvního stupně do 2 měsíců od doručení tohoto rozhodnutí.

Proti výrokům II a III dovolání přípustné není.

Plzeň 28. listopadu 2018

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D., v. r.
předseda senátu